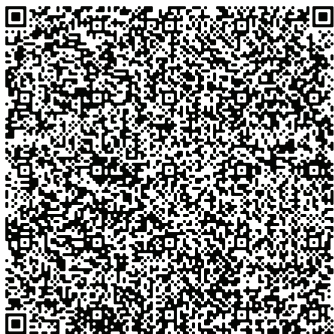

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ КОНТЕКСТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.013:001.895

Людмила Козак
ORCID iD 0000-0002-4528-1905

доктор педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник НДЛ освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
пр-т М. Тимошенка, 13-б, 04212 м. Київ, Україна,
l.kozak@kubg.edu.ua

ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ГАЛУЗЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

У статті представлено теоретико-методологічний аналіз педагогічної інноватики як міждисциплінарної галузі професійної педагогіки; розкрито значення педагогічної інноватики у розвитку теоретичних і практичних засад інноваційних процесів в освіті; визначено об'єкт, предмет і завдання педагогічної інноватики; здійснено дефініційний аналіз понять «інноватика», «педагогічна інноватика», «міждисциплінарні дослідження», «інновація», «освітня інновація», «інноваційний освітній процес», «інноваційна педагогічна діяльність», «професійна педагогіка»; розкрито зміст навчальної програми «Педагогічна інноватика», спрямованої на розвиток компетентності майбутнього викладача у сфері інноваційної професійної діяльності; розкрито мету, завдання, структуру та змістову складову програми, форми і методи її реалізації; доведено позитивний вплив педагогічної інноватики на формування здатності освітян до інноваційної професійної діяльності.

Ключові слова: інноватика; інноваційний освітній процес; інновація; інноваційна педагогічна діяльність; міждисциплінарні дослідження; освітня інновація; педагогічна інноватика; професійна педагогіка.

Вступ. Модернізація системи вищої освіти в Україні характеризується поєднанням традицій, що склалися у вітчизняній вищій школі, з новими ідеями, що пов'язані із входженням України у європейський та світовий освітній простір. Для системи університетської освіти актуальними є такі інноваційні тенденції та процеси: орієнтація на європейські та світові освітні стандарти, збагачення вищих навчальних закладів сучасними інформаційними технологіями, широке включення в систему Internet, розвиток інноваційних технологій і методик навчання, поширення дослідницько-експериментальної роботи з розробки освітніх стандартів, апробації нових навчальних програм, створення авторських підручників, посібників тощо.

Інноваційні процеси в освіті засвідчують якісно новий етап розвитку науково-педагогічних знань та освітньої практики. Для них характерною є тенденція до глибокого філософського осмислення сутності інноваційних змін в освіті, обґрунтування ролі культурологічних, соціальних, економічних та інших детермінант її оновлення. При розробці

стратегій і змісту модернізації освіти дослідники виходять за рамки традиційних педагогічних теорій, здійснюючи пошук та інтеграцію інноваційних ідей практично в усіх наукових галузях (Коновальчук І. І., 2013, с. 261).

Вище зазначене актуалізує потребу у розгляді спеціального науково напряму, педагогічної інноватики, який інтегрує в собі теоретичні й практичні засади інноваційних процесів в освіті, що дає змогу у взаємодії з іншими науками піднести на більш високий рівень обґрунтування методологічних засад оновлення освіти.

Значної уваги в контексті досліджуваної проблеми потребують праці вітчизняних науковців, присвячені вивченню інновацій у сфері освіти, зокрема таких аспектів, як: сутність педагогічних інновацій (В. Ф. Паламарчук, І. П. Підласий, А. І. Підласий, О. Я. Савченко та ін.), історія розвитку інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах (О. В. Попова), управління інноваційними освітніми процесами (Л. М. Ващенко, Л. І. Даниленко та ін.). Останнім часом активно студіюються різні аспекти підготовки педагогів

до інноваційної діяльності, зокрема, формування готовності вчителів до інноваційної педагогічної діяльності у процесі професійної підготовки (І. В. Гавриш, О. А. Гончарова, Т. М. Демиденко, Н. І. Клокар, О. Г. Козлова, Л. О. Петриченко, О. І. Шапран та ін.), упровадження інноваційних технологій у підготовку педагогічних кадрів (В. І. Бондар, І. М. Богданова, С. О. Сисоєва та ін.).

Педагогічна інноватика, інноваційна педагогічна діяльність були і залишаються предметом дослідження зарубіжних учених, основними напрямками досліджень яких є загальні положення інноватики (Дж. Бассет, Д. Гамільтон, Н. Гросс, Р. Едем, Е. Роджерс, А. Хаберман, О. Хомерики), обґрунтування структури, змісту та результатів інноваційної педагогічної діяльності (К. Ангеловські, В. І. Загвязинський, М. В. Кларин, Ю. Г. Максимов, Л. С. Подимова, С. Д. Поляков, В. О. Сластьонін та ін.), закономірності функціонування та розвитку інноваційних процесів у педагогічних системах (М. М. Поташник, Н. Р. Юсуфбекова та ін.). Водночас проблема міждисциплінарних досліджень методології й практики інновацій в освіті залишається актуальною.

З огляду на викладене, **метою статті** є теоретико-методологічний аналіз педагогічної інноватики як міждисциплінарної галузі професійної педагогіки та її вплив на формування здатності освітян до інноваційної професійної діяльності.

Система освіти характеризується багатоманітними зв'язками з різними соціальними та науковими сферами, тому більшість питань, пов'язаних з її оновленням, постають як комплексні міждисциплінарні проблеми. Теретико-методологічні концепції, що виникають на стику педагогічного й іншого знання, стають ядром нових інтегративних наукових дисциплін, основою конструювання наукових сфер пізнання процесів інноваційного розвитку освіти (Коновальчук І. І., 2013, с. 262).

Ключова роль у формуванні цілісної системи знань про інноваційні процеси в освіті належить інноватиці – галузі знань, що охоплює питання методології й організації інноваційної діяльності. Інноватика вивчає закономірності процесів розвитку, формування новацій, нововведень, механізмів управління змінами, подолання опору нововведенням, адаптації до них людини, використання та поширення інноваційних потоків, інноваційної діяльності, їх вплив на сферу конкуренції, на розвиток суспільства в цілому (Інноваційна діяльність викладача вищої школи, 2011).

Специфіка інноватики полягає в тому, що вона є міждисциплінарною методологією особливого типу (Краснокутська Н. В., 2003). Інноватика забезпечує таке інтегрування знань, у процесі якого спеціальні науки (економіко-управлінські, соціологія, психологія, кібернетика) зберігають свою самостійність і специфічність, але їх

теоретичні концепції і фактичні дані об'єднуються навколо методів дослідження проблем інновацій та інноваційної діяльності, інтегруючи різноманітні наукові знання з метою підвищення їх практичної ефективності.

Розвиток інноватики як міждисциплінарної наукової галузі є наслідком об'єктивних тенденцій розвитку знання про виникнення нового й входження його в соціальну реальність у всіх сферах людської життєдіяльності. Інноваційні процеси стають об'єктом дослідження практично в усіх наукових сферах. Щодо педагогічної діяльності й освіти, на думку Н. Р. Юсуфбекової, «інновація» має означати все, що пов'язане з процесами створення нового в системі освіти, його опанування на практиці й подальшого дослідження в теорії (Юсуфбекова Н. Р., 1991), тому в центрі проблем педагогічної науки знаходиться проблема становлення педагогічної інноватики, яка в 90-х рр. ХХ ст. виокремилась у новий напрям наукового супроводу модернізації освіти на всіх рівнях.

Педагогічна інноватика належить до системи загального наукового й педагогічного знання. Вона виникла й розвивається на межі загальної інноватики, філософії, історії та теорії педагогіки, психології, соціології і теорії управління, економіки освіти та інших наук і є однією з фундаментальних дисциплін, яка суттєво прискорює процеси оновлення освіти (Хуторской А. В., 2005).

Зростаюча необхідність вирішення складних проблем, які виходять за межі можливостей однієї науки, зумовила необхідність міждисциплінарних досліджень. Міждисциплінарні дослідження – це дослідження, які передбачають взаємодію різних галузей наукового знання у вивченні одного й того ж об'єкта складної реальності. Міждисциплінарні дослідження забезпечують інтеграцію інформації, фактів, методів, наукових концепцій і/або теорій з метою отримання нового, цілісного, конкретного знання про реальне явище (Сисоєва С. О., 2015).

В педагогічній інноватиці міждисциплінарність у постановці проблем і підходах до їх вирішення проявляється в аналізі інноваційних теорій різних наукових галузей, виявленні змістових, логічних, функціональних зв'язків між ними, синтезі поглядів на інноваційні процеси й формуванні нових теорій та концепцій інновацій в освіті. У контексті інноваційних змін когнітивні практики проявляють тяжіння до міждисциплінарного синтезу, тому що міждисциплінарність пов'язана зі здатністю всебічно підходити до аналізу завдань і дозволяє вивчати те, що неможливо побачити, сприйняти в межах однієї наукової дисципліни з її специфічними об'єктом, предметом і методами дослідження (Кропотова Н. В., 2008, с. 22-30).

У наукових джерелах існують різні тлумачення педагогічної інноватики.

За визначенням Н. Р. Юсуфбекової, педагогічна інноватика є самостійною галуззю педагогічної

науки, вченням про створення педагогічних нововведень, їх оцінку й освоєння педагогічним співтовариством, застосування їх на практиці (Юсуфбекова Н. Р., 1991). А. В. Хуторський пропонує трактувати педагогічну інноватику як науку, що вивчає природу, закономірності виникнення і розвитку педагогічних інновацій, їх зв'язок із традиціями минулого і майбутнього відносно суб'єктів освіти (Хуторской А. В., Педагогическая инноватика – рычаг образования).

Нам імпонує погляд І. М. Богданової про те, що педагогічна інноватика в широкому розумінні розглядається як новий міждисциплінарний науковий напрям, що вивчає актуально значущі явища й факти у взаємозв'язку з філософськими, психологічними, соціальними, кібернетичними та педагогічними підходами з метою усвідомлення унікальних особливостей освітнього простору та встановлення універсальних законів і закономірностей, у вузькому, – як галузь досліджень, спрямованих на освоєння інноваційних процесів в освіті (Богданова І. М., 2003).

Визначення об'єкта і предмета педагогічної інноватики передбачає виявлення тієї специфічної сфери реальності, що може описати і пояснити педагогічна інноватика. Так, В. С. Лазарев пропонує вважати об'єктом педагогічної інноватики інноваційний процес, умови, способи і результати його здійснення, а предметом – залежність між ефективністю інноваційних процесів і чинниками, що її визначають, а також способи впливу на ці чинники з метою підвищення ефективності змін (Лазарев В. С., 2004, с. 16). А. В. Хуторський вважає, що об'єкт педагогічної інноватики не може обмежуватися тільки інноваційним процесом, оскільки охоплює й інші характерні для інноватики процеси і явища (Хуторський А. В., 2008, с. 12). На думку дослідника, об'єктом педагогічної інноватики є процес виникнення, розвитку й освоєння інновацій в освіті учнів, які сприяють прогресивним змінам у якості їхньої освіти, а предметом – сукупність педагогічних умов, засобів і закономірностей, пов'язаних з розробкою, запровадженням та освоєнням педагогічних інновацій в освітній практиці. Але ключовий момент, що відрізняє педагогічну інноватику від інноватики в інших сферах, – це особистісний чинник. Тому у предмет педагогічної інноватики входить також система взаємин, які виникають в інноваційній освітній діяльності, спрямованій на становлення особистості суб'єктів освіти – учнів, педагогів, адміністраторів (там само, с. 14–15).

Сьогодні педагогічна інноватика – специфічна сфера науки, вчення про нерозривну єдність та взаємний зв'язок трьох основних компонентів інноваційного процесу в галузі освіти: створення педагогічних новацій; їх запровадження та освоєння; застосування та поширення. «Водночас, поки не можна сказати, що педагогічна інноватика

сформована як наука. На сьогодні це молода галузь педагогіки, яка перебуває на стадії виявлення закономірностей, уточнення понятійного апарату, формулювання принципів та інших наукових атрибутів» (Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура, 2008, с. 286).

Як наголошує В. В. Докучаєва, проблема створення, опанування й реалізації нового, що є надзвичайно актуальною в педагогічній теорії й практиці, реально постає як проблема міждисциплінарного знання. У зв'язку з цим, одним із дослідницьких завдань слід вважати визначення на методологічному (філософському, загально-теоретичному) рівні поняття «інновація» (Докучаєва В. В., 2007, с. 60–61).

У методологічному плані інновація – це ідеї, пропозиції, наукові розробки, які можуть і стають основою створення нових стратегій розвитку, нових видів продукції, значно поліпшують споживчі характеристики (економічні, культурні, освітні, технічні тощо) існуючих явищ і процесів, товарів, створення нових об'єктів матеріального та ідеального буття. Все, що може удосконалити якість життя і процес розвитку людства, є інновацією (Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура, 2008, с. 19–20).

Будь-яка інновація покликана забезпечити ефективність освітнього процесу. Тому інноваційний процес в освіті розглядають як сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов (Туркот Т. І., 2010).

Разом з тим, підкреслимо, що головним інноваційним потенціалом будь-якої країни є фахівці у галузі освіти, і передусім педагоги.

Інноваційна педагогічна діяльність розглядається дослідниками як вищий щабель педагогічної творчості (О. Г. Козлова); експериментальна і пошукова діяльність педагогічних працівників (В. М. Малихіна); складне інтегральне утворення, сукупність різних за цілями та характером видів робіт, що відповідають основним етапам розвитку інноваційних процесів (О. І. Шапран).

Інноваційна професійна діяльність викладача визначається нами як комплексна багатфункціональна творча діяльність, спрямована на організацію суб'єкт-суб'єктної взаємодії в системі «викладач-студент», яка забезпечує розвиток інноваційної особистості студента, його готовність до інновацій. У такій діяльності відбувається саморозвиток інноваційних якостей самого викладача, що виявляється у створенні й застосуванні ним новацій у системі професійної підготовки фахівців.

Професійна педагогіка є галуззю педагогічної науки, яка розглядає закономірності професійного росту, зміст, форми і методи підготовки фахівців у системі початкової, середньої і вищої професійної освіти (Дубасенюк О. А., 2011).

Відповідно педагогічна інноватика як між-дисциплінарна галузь професійної педагогіки досліджує інноваційні освітні процеси в системі професійної освіти та їх вплив на формування здатності фахівців до інноваційної діяльності.

Впровадження інновацій у навчальний процес вищої школи потребує спеціальної підготовки науково-педагогічних працівників, компетентних у сфері педагогічних інновацій, оскільки інноваційна діяльність викладача має розпочинатись із глибокого критичного аналізу усіх аспектів його професійної діяльності, ознайомлення та вивчення досвіду педагогів вищих навчальних закладів. Це допоможе визначити найбільш ефективні технології та форми викладання, організувати їх подальшу розробку й апробацію, впровадження й удосконалення, поширення прогресивного досвіду.

Вагомого значення у підготовці майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності набуває навчальна дисципліна «Педагогічна інноватика» (Козак Л. В., 2012). При виборі змісту цієї дисципліни ми виходили з того, що продуктивність інновацій в освіті пов'язана, перш за все, з теоретичним осмисленням, практичним оволодінням і гнучким використанням нових педагогічних технологій. Головним у цьому процесі має стати підготовка викладача, орієнтованого на розвиток інноваційного стилю мислення, здатності до інноваційної професійної діяльності, особистісного і професійного зростання упродовж життя.

Метою дисципліни «Педагогічна інноватика» є оволодіння магістрантами загальними засадами педагогічної інноватики, змістом та структурою інноваційної діяльності, сучасними технологіями навчання; формування умінь дослідження, проектування, управління та експертизи педагогічних інновацій, творчого мислення, готовності до інноваційної професійної діяльності.

Відповідно до мети визначені такі завдання: розширити уявлення магістрантів про розвиток інноваційних процесів в освіті; збагатити уявлення про сутність та структуру інноваційної педагогічної діяльності; виробити вміння вивчати, аналізувати та узагальнювати досвід інноваційної педагогічної діяльності; виробити вміння відбирати, оцінювати та творчо реалізовувати педагогічні інновації відповідно до цілей і завдань освітнього процесу; формувати вміння застосовувати отримані знання у різних сферах інноваційної професійної діяльності.

Реалізація програми дозволяє нам зробити такі висновки.

У процесі вивчення дисципліни важливо зосередити увагу на засвоєнні майбутніми викладачами знань та умінь щодо загальних засад педагогічної інноватики, розвитку інноваційних процесів в освіті, змісту інноваційної професійної діяльності викладача, інноваційних педагогічних технологій. Тому програма дисципліни складається з трьох змістових взаємопов'язаних модулів.

Змістовий модуль I – «Загальні засади педагогічної інноватики»; змістовий модуль II – «Зміст та структура інноваційної педагогічної діяльності»; змістовий модуль III – «Інноваційні педагогічні технології».

Зміст першого модуля спрямований на збагачення уявлень магістрантів про інновацію як об'єкт міждисциплінарних досліджень, соціальні та наукові передумови виникнення інноваційної педагогіки, історію розвитку педагогічної інноватики в Україні та закордоном, основні напрями інноваційних процесів в системі освіти на сучасному етапі її розвитку, особливості інноваційної системи освіти. Магістранти оволодівають поняттєво-категоріальним апаратом педагогічної інноватики, її структурою, видами педагогічних інновацій, закономірностями перебігу інноваційних освітніх процесів, принципами їх управління, структурою інноваційного процесу. Вважаємо, що, після засвоєння загальних засад педагогічної інноватики магістрантам буде значно легше розширювати свої знання щодо особливостей інноваційних процесів у вищій освіті, специфіки інноваційної професійної діяльності викладача та розглянути її через призму своєї майбутньої професійної діяльності. Окрім того, зазначені питання сприятимуть усвідомленню значущості педагогічних інновацій у розвитку вітчизняної освіти, інтересу до їх вивчення, бажання ними оволодівати.

У другому модулі програми розглядається інноваційна діяльність як соціально-психологічний феномен, зміст і структура інноваційної педагогічної діяльності, характеристика суб'єктів інноваційної діяльності, інноваційна поведінка, індивідуальний стиль інноваційної діяльності педагога, методи діагностики готовності викладача до інноваційної професійної діяльності. Магістранти оволодівають методологією і технологією створення новації, аналізом ефективності її реалізації, науковими підходами до управління процесом упровадження освітніх інновацій у практику роботи навчального закладу, загальними уявленнями про антиінноваційні бар'єри та шляхами їх подолання.

Зміст третього модуля програми присвячено інноваційним педагогічним технологіям. Магістранти знайомляться із сутністю та особливостями інноваційної педагогічної технології, її структурою, класифікаціями, критеріями ефективності.

Зазначимо, що до основних характеристик інноваційних технологій навчання відносимо такі особливості: активізація поведінки та мислення студентів; розвиток творчих, комунікативних здібностей; обов'язковість взаємодії студентів між собою і з викладачем; високий рівень залучення студентів у навчальний процес та ін. (Козак Л. В., 2014, с. 41). Майбутні викладачі оволодівають технологією особистісно орієнтованого навчання (сутність, мета, завдання, методи, засоби), технологією інтерактивного навчання (дискусії,

тренінги, рольові та ділові ігри, навчання у співпраці та ін.), технологіями проблемного навчання та розвитку творчої особистості (кейс-стаді, евристичні техніки, ТРВЗ, метод проектів та ін.).

Таким чином, зміст курсу «Педагогічна інноватика» сприяє професійному зростанню майбутніх викладачів, розкриттю їх творчого потенціалу, формуванню вмінь дослідження, проектування, управління та експертизи педагогічних інновацій, виробленню стратегії педагогічного спілкування з позиції особистісно орієнтованої взаємодії, здатності й готовності до інноваційної професійної діяльності.

До організаційних форм, що забезпечують підготовку майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності, віднесено проблемні та інтегровані лекції, евристичні семінари, семінари-тренінги, семінари-конференції, самостійну роботу, що містить елементи проблемного пошуку, проектування, науково-дослідну роботу.

Отже, аналітичний огляд педагогічної інноватики як міждисциплінарної галузі професійної педагогіки та навчальної дисципліни дає можливість сформуванню таких компетенцій викладача, а саме: впровадження моніторингової оцінки значущих освітніх інновацій у навчальний процес; роз-

виток інноваційної культури, ділового спілкування в умовах педагогічної спільноти як соціального феномену модернізації різних сфер освіти; розробка проектно-дослідницьких технологій, орієнтованих на інтеграцію освітньо-педагогічних знань у сфері інноваційної професійної діяльності; застосування педагогічних новацій в освітньому процесі вищої школи.

Висновки. У процесі дослідження ми дійшли висновку, що педагогічна інноватика як міждисциплінарна галузь професійної педагогіки уможливорює діалог, взаємодію, взаємозбагачення різних методологій у дослідженні інновацій в освіті. Вона розкриває глибинні процеси створення, освоєння і застосування нових освітніх концепцій, теорій, систем, технологій, яким притаманні особливості, пов'язані з діями суб'єктів педагогічної взаємодії. На сучасному етапі розвитку педагогічної інноватики особливого значення набувають проблеми формування здатності освітян до саморозвитку та інновацій у різних видах професійної діяльності. Особливої уваги потребують нові умови навчання майбутніх викладачів у розвитку інноваційних якостей, професійному самоздійсненні набутих ними компетенцій.

Література

1. Богданова І. М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій : дис... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Богданова Ірина Михайлівна. – О., 2003. – 440 с.
2. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні основи проектування інноваційних педагогічних систем: дис. ... д-ра пед. наук. 13.00.01 / В. В. Докучаєва. – Луганськ, 2007. – 481 с.
3. Дубасенюк О. А. Упровадження освітніх інновацій в системі вищої освіти / О. А. Дубасенюк // Інновації у вищій освіті : проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
4. Інноваційна діяльність викладача вищої школи : навчально-методичні матеріали для студентів магістратури / М. В. Супрун. – Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – 76 с.
5. Козак Л. В. Педагогічна інноватика : роб. навч. прогн. для спеціальності 8.01010201 «Початкова освіта» (галузь знань 0101 «Педагогічна освіта», ОКР «магістр», за вимогами кредитно-модульної системи) / [розробн. Козак Л. В.]. – К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2012. – 60 с.
6. Козак Л. В. Інноваційні технології навчання у підготовці майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності / Л. В. Козак // Педагогічний процес : теорія і практика : Збірник наук. праць. – 2014. – Випуск 4. – С. 40–45.
7. Коновальчук І. І. (2013) *Міждисциплінарний підхід у дослідженні проблем педагогічної інноватики. Interdisciplinarnosc pedagogiki i jej subdiscypliny* / Pod redakcja Zofii Szaroy, Franciszka Szloska / V польсько-український форум, pp. 261-269.
8. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.
9. Кропотова Н. В. Университет как пространство междисциплинарной коммуникации / Н. В. Кропотова // Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. – Харків : НТУ ХПІ, 2008. – Вип. 18 (22). – С. 22-30.
10. Лазарев В. С. Педагогическая инноватика : объект, предмет и основные понятия [Текст] / В. С. Лазарев, Б. П. Мартиросян // Педагогика. – 2004. – № 4. – С. 11–21.
11. Сисоєва С. О. Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти: роб. навч. прогн. для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; [розробн. Сисоєва С. О.]. – К.: [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2014. – 64 с.
12. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студентів магістратури вищих навчальних закладів непедагогічного профілю / Т. І. Туркот. – Херсон, 2010. – 608 с.
13. Феномен інновацій : освіта, суспільство, культура : монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К. : Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

14. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика – рычаг образования [Электронный ресурс] / А. В. Хуторской. – Режим доступа : <http://eidos.ru/journal/2005/0910-19.htm>
15. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика : методология, теория, практика : Научное издание / А. В. Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.
16. Хуторской А. В. Педагогическая инновация : учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по педагогической специальности / А. В. Хуторской. – Москва : Академия, 2008. – 256 с.
17. Юсуфбекова Н. Р. К проблеме разработки основ педагогической инноватики / Н. Р. Юсуфбекова // Новые исследования в педагогических науках. – М. : ЦСПО РСФСР, 1991. – 91 с.
18. Юсуфбекова Н. Р. Общие основы педагогической инноватики. Опыт разработки теории инновационных процессов в образовании / Н. Р. Юсуфбекова. – М. : НИИ теории и истории педагогики, 1991. – 91 с.
19. Ognevyuk V., Sysoieva S. (2015). Training of educational experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program. The advanced science journal (6), pp. 98-103, DOI: 10.15550/ASJ.2015.06.098

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ИННОВАТИКА КАК МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ОБЛАСТЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ

Козак Людмила, доктор педагогических наук, доцент, старший научный сотрудник НИЛ освитологии,
Киевский университет имени Бориса Гринченко, пр-т М. Тимошенка, 13-б, 04212 г. Киев, Украина,
l.kozak@kubg.edu.ua

В статье представлен теоретико-методологический анализ педагогической инноватики как междисциплинарной области профессиональной педагогики; раскрыто значение педагогической инноватики в развитии теоретических и практических основ инновационных процессов в образовании; определены объект, предмет и задачи педагогической инноватики; осуществлен анализ понятий «инноватика», «педагогическая инноватика», «междисциплинарные исследования», «инновация», «образовательная инновация», «инновационный образовательный процесс», «инновационная педагогическая деятельность», «профессиональная педагогика»; раскрыто содержание учебной программы «Педагогическая инноватика», направленной на развитие компетентности будущего преподавателя в сфере инновационной профессиональной деятельности; раскрыты цели, задачи, структура и содержательная составляющая программы, формы и методы ее реализации; доказано положительное влияние педагогической инноватики на формирование способности педагогов к инновационной профессиональной деятельности.

Ключевые слова: инноватика; инновационная педагогическая деятельность; инновационный образовательный процесс; инновация; междисциплинарные исследования; образовательная инновация; педагогическая инноватика; профессиональная педагогика.

PEDAGOGICAL INNOVATION STUDIES AS AN INTERDISCIPLINARY FIELD OF PROFESSIONAL PEDAGOGICS

Kozak Lyudmyla, Doctor of Education Sciences, associate professor Senior Researcher at the Scientific and Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Prospekt M. Tymoshenko Street, 04212 Kyiv, Ukraine, l.kozak@kubg.edu.ua

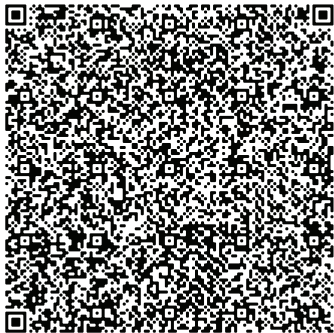
The paper presents a theoretical and methodological analysis of pedagogical innovation studies as an interdisciplinary field of professional pedagogics; defined is the meaning of pedagogical innovation studies in the development of theoretical and practical principles of innovative processes in education; determined are the object, subject and the objectives of pedagogical innovation studies; conducted is the definitional analysis of the following concepts: «innovation studies», «pedagogical innovation studies», «interdisciplinary research», «innovation», «educational innovation», «innovative educational process», «innovative pedagogical activity», «professional pedagogics»; it is established that in the broad sense pedagogical innovation studies are considered as a new interdisciplinary scientific field that studies topical and significant phenomena and facts in conjunction with the philosophical, psychological, social, cybernetic and pedagogical approaches with a purpose to realize the unique features of the educational space and to establish the universal laws and regularities, and in the narrow sense, as a branch of research aimed at mastering of innovative processes in education; the specificity of innovation is that it is an interdisciplinary methodology of a special type, which provides an integration of knowledge, during which special sciences (economic and managerial, sociology, psychology and cybernetics) retain their autonomy and specificity, but their theoretical concepts and factual data are joined together around the methods of research of innovation and innovation activity problems, integrating diverse scientific knowledge to improve their practical effectiveness; defined is the content of the «Pedagogical Innovation Studies» curriculum, aimed at the development of future teacher's competence in the field of innovative

professional activity; defined are the purpose, objectives, structure and content-related component of the curriculum as well as forms and methods of its implementation; proven is a positive influence of pedagogical innovation on forming of educationists' capacity for innovative professional activity.

Keywords: educational innovation; innovation studies; innovation; innovative educational process; innovative pedagogical activity; interdisciplinary research; pedagogical innovation studies; professional pedagogics.

Стаття надійшла до редакції 30.09.2016

Прийнято до друку 27.10. 2016

УДК 371.13 (475)

Наталія Мачинська
ORCID iD 0000-0003-0309-7074

доктор педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи,
завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, 79000 м. Львів, Україна
natalya_im@ukr.net

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ДИСКУРС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

У статті схарактеризовано особливості організації освітнього процесу в контексті підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури. Автором обґрунтовано необхідність побудови освітнього процесу підготовки фахівців педагогічного профілю з використанням технологічного (конструювання освітнього процесу відповідно до індивідуальної траєкторії навчання) та індивідуально-диференційного (реалізація потенційних можливостей студентів) підходів.

Особливу увагу зосереджено на необхідності використання міждисциплінарного контексту у підготовці майбутнього викладача з опорою на засади акмеологічного підходу, що передбачає формування однієї із професійних компетентностей – готовності до навчання впродовж життя.

Ключові слова: акмеологічний підхід; готовність до навчання впродовж життя; індивідуально-диференційний підхід; інтеграція; магістрант; міждисциплінарний контекст; технологічний підхід.

Вступ. Педагогічна освіта на різних освітніх рівнях підготовки майбутніх фахівців потребує реформування змісту, структури, пошуку інноваційних освітніх технологій, альтернативних методів навчання. Соціально-економічні зміни в суспільстві суттєво підвищують вимоги до якості підготовки фахівців, їхньої професійної компетентності та конкурентоспроможності, а також зумовлюють необхідність оновлення змісту освіти підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури.

Провідне місце в системі педагогічної освіти належить професійній підготовці викладача вищої школи, від рівня освіченості якого залежать показники освіченості та вихованості майбутнього покоління. Сучасні дослідження переконливо свідчать, що якість підготовки слухачів магістратури залежить від багатьох чинників та зумовлена дотримання цілої низки умов.

У контексті нашого дослідження заслуговують на увагу праці, присвячені узагальненню вітчизняного і світового досвіду та окремим аспектам сучасної підготовки майбутнього виклада-

ча в умовах магістратури: Н. Батечко, В. Береки, Л. Козак, М. Олійник, О. Романовського, С. Сисоевої, Г. Терещука.

Мета і завдання нашого дослідження – проаналізувати особливості підготовки майбутнього викладача в контексті міждисциплінарного підходу та, спираючись на провідні положення акмеологічного підходу, обґрунтувати умови оптимальної організації освітнього процесу в умовах магістратури.

Підготовка майбутнього викладача в умовах магістратури. Важливість ролі викладача вищої школи обумовлюється тим, що сфера освіти є соціальним інститутом, через який проходить кожна людина на різних етапах життєдіяльності. Саме завдяки професійній діяльності викладача вишу реалізується освітня політика держави у створенні інтелектуального та духовного потенціалу нації, розвиток вітчизняної науки, техніки і культури.

Одним із шляхів розв'язання проблеми підготовки майбутніх фахівців педагогічної галузі в умовах інтеграції України до світового та загальноєвропейського освітнього простору є ґрунтовний